Dokonalá je jenom smrt

Každá kniha MARKA ŠINDELKY (41) je pozoruhodná. Jeho nový román *Systémy něhy* vzbuzuje nadšené reakce kritiků a pro čtenáře znamená skutečný požitek a zároveň výzvu. Není to úplně jednoduché čtení, takhle precizně obráběné věty, přesné líčení situací a originální úvahy se neobjevují v knihách každý den. Co se stane, když klavírní virtuos přijde o ruku? Jak drasticky může otec nalinkovat život dceři? Může být nejen hudební dokonalost nesnesitelná? Jak souvisejí šachy s hrou na klavír? A death metal s klasickou hudbou? Lze nalézt v absolutním perfekcionismu lásku?

Foto: Věra Marčíková

Vaše hrdinka Ada utrácí absurdní částky za audiovybavení, aby mohla na gramofonové desce dokonale slyšet osm sekund. Co vy?

Za covidu jsem si pořídil gramofon, protože mě začali fascinovat jednorucí pianisté. Sbírám je na deskách. A právě i o pianistech, jako byl Paul Wittgenstein, což je bratr filozofa Ludwiga Wittgensteina, částečně můj román vypráví. O lidech, kteří prošli první nebo druhou světovou válkou a přišli o ruku nebo kteří si ji prostě přecvičili. Zajímalo mě, co znamená tahle fatální ztráta. Ztráta ruky je vlastně ztráta části něhy – a pro pianistu navíc i části techniky. Někteří z těch hudebníků se pak snažili hrát dál, a nezbyly jim než skladby pro jednu ruku. Wittgenstein byl z bohaté rodiny, takže si jich mohl nechat plno zkomponovat na míru.

Moc jich asi nebude, ne?

Existuje jich docela dost, ovšem některé nahrávky se nedají sehnat ani na internetu, jenom vylisované na starých deskách, takže jsem si je strašně složitou cestou nechal poslat ze Spojených států. A kvůli tomu jsem si pořídil právě i ten gramofon a začal jsem se o něj starat podobně jako hrdinka mého románu, jež si kupuje stále dokonalejší přístroje, aby dokázala zaslechnout na hudební nahrávce svého otce.

Ona si ale pořizuje výbavu za statisíce.

Já jsem svou posedlost dost krotil. Můj hi-fi systém je vcelku skromný. Nemám peněz na rozhazování a dokonalé gramofony jsou opravdu drahé. Ale chtěl jsem mít použitelný přístroj pro poslech klasické hudby, která mě vždycky zajímala, i když jsem hudební diletant. Nestal jsem se profesionálem, přestože jsem hrozně dlouho toužil být kytaristou. Měli jsme kapelu a věnoval jsem se hodně i elektronické hudbě. Od toho se odvíjí i rozpětí stylů, jaké poslouchám.

Ada je klavírní virtuoska, a přitom poslouchá death metal, což je extrémní odnož už tak tvrdé metalové hudby. Vyznačuje se rychlým tempem, agresivními bicími a hlubokým hrdelním řevem. To se může stát?

Zvlášť moderní klasická hudba má k něčemu takovému překvapivě blízko. Já death metal obdivuji. Poslouchám ho zásadně v noci. Když mám přetlak, krásně mě uvolní. Je to pro mě druh zenové meditace, uvolnění agresivity a negativní energie. Zvlášť žánr zvaný technický death metal, co hraje například kultovní kapela Death nebo moje vůbec nejoblíbenější kapela tohohle žánru Meshuggah, což jsou Švédi, kteří dělají naprosto úžasné věci. Je v nich spousta energie a jsou na hony vzdálené primitivním čtyřčtvrťovým taktům. Je to nesmírně promyšlená a složitá hudba. V podstatě má ke klasické hudbě daleko blíž než k jakýmkoliv populárním žánrům. Znám i skladatele klasické hudby, kteří tenhle žánr ctí stejně jako třeba experimentální japonskou elektroniku nebo noise. Tyhle okrajové žánry toho mají

„Sbírám desky jednorukých pianistů."

mnohem víc společného, než by se zdálo. Na první pohled si člověk řekne, že jsou to úplně opačné póly, ale právě naopak – opačný pól je to, co je uprostřed, tedy pop, který je vlastně generický a který už dneska AI *(umělá inteligence, pozn. red.)* hrne jako buldozerem.

Takže milujete složitost?

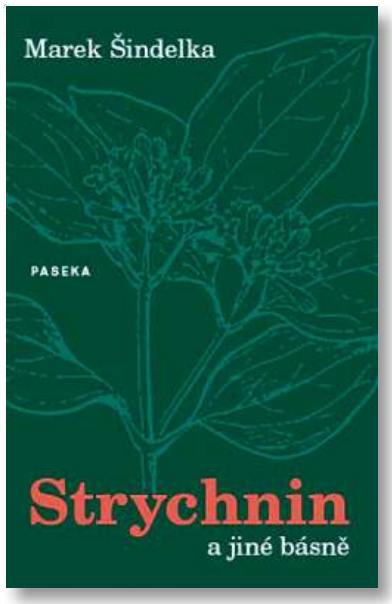
Je to něco, co může s člověkem ještě opravdu pohnout, něco nepříjemného. Silný zážitek není ten, který hladí posluchače po srsti, ale takový, který ho vyšle do neznámých území. A to mě zajímá i v literatuře.

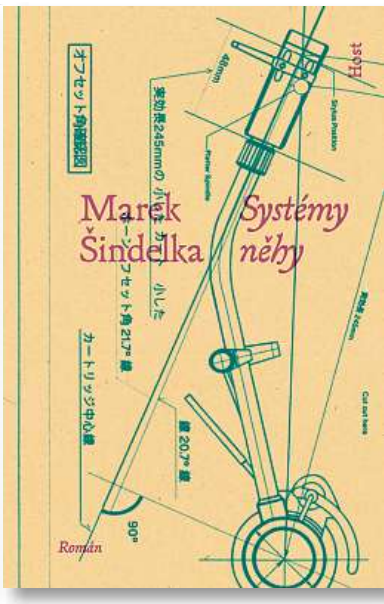
Nevzdaluje nás od toho ale čím dál dokonalejší technika? Třeba umělá inteligence je nastavená tak, aby vám nakonec přitakala.

Já s ní nemluvím. Mám spíš slabost pro staré stroje. V knize mám třeba mechanického Turka, který hraje s lidmi šachy. Mám zároveň pocit, že fascinace člověka strojem se pořád opakuje. Je nám to nějak podivně souzené. Ta posedlost systémy všeho druhu. A nejde přitom jen o stroje, mě například fascinují literární mechanismy. To, jak jde kniha sešroubovat. Jsou knihy, jež dávají hodně na odiv, jak jsou napsány a jak funguje jejich vnitřní systém, celá ta mašinerie je vidět, což mám strašně rád.

Ty šílené automaty z 19. století tajně ovládané lidmi, které máte v knize, jste si vymyslel?

Ne, ty opravdu existovaly. Turek porážející protivníky v šachách, protože je v něm ve skutečnosti ukrytý výborný šachista, je slavná věc. Edgar Allan Poe byl tímhle androidem naprosto posedlý, nedalo mu spát, jak funguje. Od začátku tvrdil, že se v něm

„Začal jsem tím, že jsem vydal knihu básní. Dneska píšu romány," říká Marek Šindelka. Vlevo jeho básnická prvotina z roku 2005, za niž získal Cenu Jiřího Ortena, vpravo jeho zatím poslední titul, který vyšel letos.

Foto: ČTK, archiv

Březen 2022 – scenáristé Marek Šindelka (vlevo) a Vojtěch Mašek přebírají Českého lva za scénář k filmu *Okupace*. Snímek tehdy dostal i cenu za nejlepší herečku ve vedlejší roli (Antonie Formanová) a za hudbu.

někde ukrývá člověk, který ho ovládá, což nakonec dokázal. Respektive se to provalilo, protože šachový mistr, jenž Turka zevnitř celý shrbený řídil, prozradil jeho tajemství. Lidi si pak na dlouhá léta oddechli, že jsou ještě pořád v univerzu nejchytřejší. Jenomže pak nastoupily počítače a rozdrtily v šachách Garriho Kasparova. V té chvíli se ukázalo, že nám stroje zase dýchají na krk.

■ A umělá inteligence už dýchá hodně zhluboka.

V AI je to tak půl na půl. Občas je tam něco hodně přesného, a pak je tam úplná blbost. Měli jsme rodinný oběd a brácha potřeboval dojet koupit knedlíky. Začali jsme to řešit s umělou inteligencí a dostali jsme se až k filozofickým otázkám, ovšem suroviny na knedlíky to spočítalo tak, že bychom je jedli ještě další dva roky. To nejpodstatnější bylo úplně blbě. A když jí brácha napsal, že to je nesmysl, ona mu místo opravy začala posílat recepty, jak ten nadbytek knedlíků zužitkovat.

■ Vy se jí nebojíte?

Ne, vůbec. Řešil bych to až v momentě, kdy by jí někdo naprogramoval skutečně živočišnou agendu. Dokud nepotřebuje jíst a rozmnožovat se a nemá zakódováno, že tyhle potřeby má sledovat jako svůj hlavní cíl, pořád je to jen úslužný algoritmus, který má zdánlivě strašidelné, ale v podstatě velice jednoduše vysvětlitelné schopnosti. Myslím, že je chyba používat termín inteligence. AI nemyslí, jen geniálně filtruje všechno, co se objeví na internetu a v datových setech, na nichž se trénovala. Sesumíruje to, zprůměruje a vyplivne nějaký extrakt.

■ Mě zajímalo, jak se popasuje s otázkami na vaši knihu, a docela mě překvapilo, jak detailně ji zná.

Prostě si přečetla všechny recenze, ohlasy a rozhovory a dala to dohromady. Nedávno jsem hledal nějaký autoservis, protože jsem potřeboval odvrtat šroub na kole, který je zarezlý, a byl jsem úplně zoufalý, protože

„Můj mechanický Turek hraje s lidmi šachy."

to nikdo neuměl. A AI mi to hned někde v hlubinách webu našla. Stejné to je i s tou knížkou. Ale to neznamená, že myslí. Prostě skvěle těží z toho, co někde napsali lidé.

■ Mně přijde, že v tom plechovém šachistovi už tím pádem není jeden člověk, nýbrž my všichni.

To je asi pravda, ale nepřijde mi to nijak děsivé ani nové. My jsme strojem definováni od počátku, protože lidé mají k dispozici ruce, a jakmile do nich něco vzali a něco s tím začali dělat, stali se vlastně napůl strojem. Tohle skvěle ukazuje Kubrick ve *Vesmírné odyseji*, kde je ten slavný záběr, kdy lidoop vyhodí do vzduchu kost – a ona se změní ve vesmírnou stanici. Celé dějiny v jediném střihu. Kubrick v dokonalé zkratce předvedl moderní pobývání lidského druhu na naší planetě. Prostě jsme si dokázali rukama vytvořit něco, co nám umožnilo obrábět svět kolem nás. A teď sklízíme ovoce, jež je možná trochu nahořklé nebo nahnilé, ale je to pořád ten samý vztah, kdy používáme něco mezi sebou a světem, něco, co nám ho umožňuje ovládat a předělávat.

■ Všechno díky ruce, která hrdinčině otci ve vašem románu vypovídá službu?

Ruka mě fascinuje. Může to být nejintimnější část těla, ale může to být taky zbraň. V tomhle je zajímavá. Sama o sobě je systémem něhy, ale může být i systémem zabíjení. Rukama ovládáme hudební nástroje i zbraně. Pohlazení je nejjednodušší projev něhy, ať už vás hladí rodiče, nebo jde o dotek milenců, nicméně má i své temné strán-

Slavný rakouský koncertní pianista Paul Wittgenstein, který za první světové války přišel na ruské frontě o pravou ruku, přesto až do smrti koncertoval. „Začali mě fascinovat jednorucí pianisté," vypráví Marek Šindelka. „Zajímá mě, co znamená tahle fatální ztráta. Ztráta ruky je vlastně ztráta části něhy – a pro pianistu navíc i části techniky."

ky. Fascinuje mě, co všechno se v téhle zdánlivě jednoduché končetině potkává!

Patří nám vůbec? Nebo si dělá, co chce?

To je skvělá otázka. Je ruka pořád ještě naše? Nebo už jaksi napůl patří světu? Když jsem román psal, načítal jsem si o tom spoustu materiálů. Například skvělé texty Dariana Leadera, v podstatě psychoanalytika ruky, který zkoumá neklid, co v sobě ruka má. To na sobě často pozoruju, jsem lehký neurotik, co musí neustále něco zarovnávat na stole… Podívejte, teď jsem zrovna zarovnal nápojový lístek s hranou stolu. Ruce mají stále potřebu nějak se zaměstnávat, pořád musejí něco dělat, aby si nepřipadaly zbytečné.

Je v tom vašem zarovnávání i perfekcionismus?

Určitě, bez něho bych nebyl schopen dopsat žádnou knihu. Potřebuju ho, abych vydržel roky sedět nad jedním projektem a neutíkal z něho. Zrovna u tohoto románu jsem si kolikrát myslel, že ho zahodím a už se do něj nikdy nepodívám. Byl jsem z toho úplně zoufalý, ten text má plno linií a trvalo mi dlouho, než to vůbec začalo dávat nějaký smysl.

Zase jste mohl zaměstnat své ruce.

Zmíněný psychoanalytik ruky krásně říká, že ruka má svoji agendu. Jako kdyby se na světě nudila a potřebovala neustále něco dělat. Ve svých studiích popisuje, že dřív měli lidé vějíře, jimiž se pořád ovívali, ale hlavní nebylo se ochladit, nýbrž zaměstnat ruce. Pak přišlo do módy kouření cigaret. Taky strašně uspokojivá činnost, protože ruka neustále něco dělá, žmoulá cigaretu, oklepává popel.

Dneska v ruce žmoulám telefon.

Ano, ten nám do ruky padne jako ulitý. Jde o odvěký vztah ruky a oka. Díváte se na to, co vytváří ruka. To člověk dělá od pravěku vlastně pořád.

Vždycky když čtu nějakou vaši knihu, říkám si, že musíte mít lidi neskutečně nakoukané.

Lidi pozoruju hodně. Ne že bych je vyloženě kradl, ale baví mě, jak se umisťují v prostoru. Nejvíc mě asi zajímá, co dělají při konverzaci s tělem. Zase však nejsem dobrý posluchač.

Jak to myslíte?

Nemám vůbec ucho na dialogy a jdou mi špatně psát. Nedokážu to, co umí úžasně Emil Hakl nebo před ním Bohumil Hrabal, tedy že si někde sedli a po večeru v hospodě dokázali zaznamenat, jak lidi mluví.

„Rukama ovládáme hudební nástroje i zbraně.“

Proto máte Českého lva za scénář.

Já to nakonec vždycky nějak napíšu, ale trvá mi to desetkrát déle než někomu, kdo to má přirozeně v paži. Navíc filmové scénáře píšu většinou s Vojtou Maškem, který dialogy umí rozjet. Potom už se chytím.

Vzhledem k tomu, jak detailně se zabýváte tím, jak naše tělo funguje a reaguje, jako emotivní člověk si říkám, jestli s vámi emoce taky někdy cloumají.

Se mnou emoce cloumají celý život, ale mám je tendenci spíš držet v sobě. Možná je skrz literaturu ventiluju ven, ale v mezilidské komunikaci si udržuju rezervu. Myslím, že to není úplně zdravé, někdy je lepší nechat emoce projevit. Od dětství jsem hrozně přecitlivělý člověk. Jako malý jsem měl noční můry, neustále jsem si představoval děsivé věci a dost jsem se bál tmy. Prostě ve mně imaginace vždycky byla přetažená o jeden závit, a musím říct, že jsem si s tím dost vytrpěl. Stejně jako s tím perfekcionismem.

Aspoň zvládáte tu literaturu vysedět.

To ano, takové ty romantické představy o spisovateli, co si sedne k psacímu stroji a vychrlí do rána román. To je nesmysl. Je to nekonečná, vyčerpávající, úmorná práce. V mém případě tedy.

Prostě nejste Bukowski.

Ani Bohumil Hrabal. Ovšem tyhle lidi obdivuju jako naprosto jiný živočišný druh.

Nebyl ten perfekcionismus každé věty váš záměr? Hrdinka totiž stejně chladným a dokonalým způsobem hraje na klavír.

Mám radost, že si to myslíte, protože o to jsem se snažil. Vždycky když píšu, hledám formu, jaká by odpovídala tématu. Pro mě knihy, které něco vyprávějí, ale nenesou stejné téma zároveň v jazyce a ve struktuře, nejsou přesvědčivé. Takže vždycky formu dlouho testuju, píšu si jednotlivé kapitoly víckrát z různých úhlů pohledu nebo jiným stylem, což mě samozřejmě strašně zdržuje, ale když pak všechno zaklapne, je to radost, najednou mám pocit, že se o jazyk můžu opřít.

Může to být i past?

Může. Už jsem měl i ne úplně pozitivní ohlasy, za které jsem vlastně rád. Že ta kniha je opravdu velký mechanismus, promyšlený ze všech stran, ale dost studený. A to je naprosto adekvátní reakce, protože to je situace mojí hrdinky, jež se vyloženě noří do svého studeného světa. Je posedlá svou technikou, svýma rukama, které pořád cvičí, trénuje, drezíruje, aby dosáhly úplného maxima. Vlastně se sama tak trochu stává strojem a v jistých momentech si

Foto: ČTK, Unit+Sofa

Komorní film *Okupace*, jehož scénář napsal Marek Šindelka, nás přenese na večírek v srpnu 1968, který neproběhne v klidu. Na snímku vlevo tančí Antonie Formanová a Martin Pechlát, vpravo mají hlavy plné starostí Pavel Neškudla, Tomáš Jeřábek a Otakar Brousek.

připadá jako automat, co přehrává skladby pořád dokola sice bezchybně, dokonale, jenže už v nich není život. Emoce mizí, a ona začne mít strach, jestli se neodsoudila k životu v mechanickém zámku, v němž prostě žije jako nějaká zrůdná Růženka. A to všechno se odráží ve stavbě románu.

■ To zní přesně tak, jak to na mě působilo.

Jak už jsem říkal, literatura by neměla člověka hladit po srsti. Klidně může být v něčem extrémní nebo nepříjemná. Každý to ale vnímá jinak, protože jiní čtenáři v té knize našli citu dost. Myslím, že je to obsaženo už v názvu *Systémů něhy*: obojí v tom příběhu hraje roli. I v tom strojovém chladu bez emocí hrdinka dokáže najít jistou něhu. Celou dobu hledá svého otce, který ji opustil, a předurčil tak její životní dráhu. Našlapuje v jeho stopách, sleduje jeho cestu krok za krokem. I ten její perfekcionismus nalinkoval on. Je to neveselý způsob lásky, přesto je to láska.

■ On jí popravdě tu lásku zakóduje. Víc nebudu prozrazovat, ale připomnělo mi to Trnkovu *Kybernetickou babičku*, jež vnučku zaplavuje láskou, ovšem naprosto odosobněnou.

Její otec, klavírista a šachista, jinak než prostřednictvím hudby a šachových partií projevit lásku neumí. Navíc to je člověk, který v sobě nese vlastní zranění, a Ada se snaží přijít na to, co ho vedlo k tomu, že svou rodinu opustil poté, co si v honbě za dokonalým výkonem přetížil ruku, a už jí nebyl schopen hrát. Takhle skončila kariéru celá řada hudebníků, nejen klavíristů. Někdo se s tím potýká chvíli, někdo to má chronické, a hotovo, končí celá jedna kapitola života. Její otec se kvůli tomu upije k smrti. A ona ho stopuje v jeho světě, hledá, co po něm zbylo, včetně jednotlivých zvuků, a snaží se ze všech jeho systémů – protože on byl strašně systematický člověk – odečíst jeho lásku. A tohle byl druh vztahu, jaký mě strašně zajímal, a vlastně i dojímal.

„Napsat román je vyčerpávající, úmorná práce."

■ I v tom chladu?

Je to pro mě hrozně osobní, protože můj táta zemřel, když mi byly dva roky. Nemám na něj jedinou vzpomínku, na rozdíl od mé hrdinky. Ale v podstatě celý život nedělám nic jiného, než že odečítám jeho stopy a snažím se vytvořit si generální teorii toho, kdo vlastně byl tenhle fiktivní rodič, jehož znám jen z fotek a vyprávění. On se navíc nerad fotil, takže i těch fotek je žalostně málo. A přesto mě ovlivnil až neskutečně. Táta hrál na kytaru, já jsem chtěl být kytarista, psal básně, já jsem začal tím, že jsem vydal knihu básní, a dneska píšu romány. Miloval běžkování, a já ze sportů samozřejmě nemiluju nic tolik jako běžkování.

■ Rodiče v nás však zanechávají možná víc, než bychom si přáli.

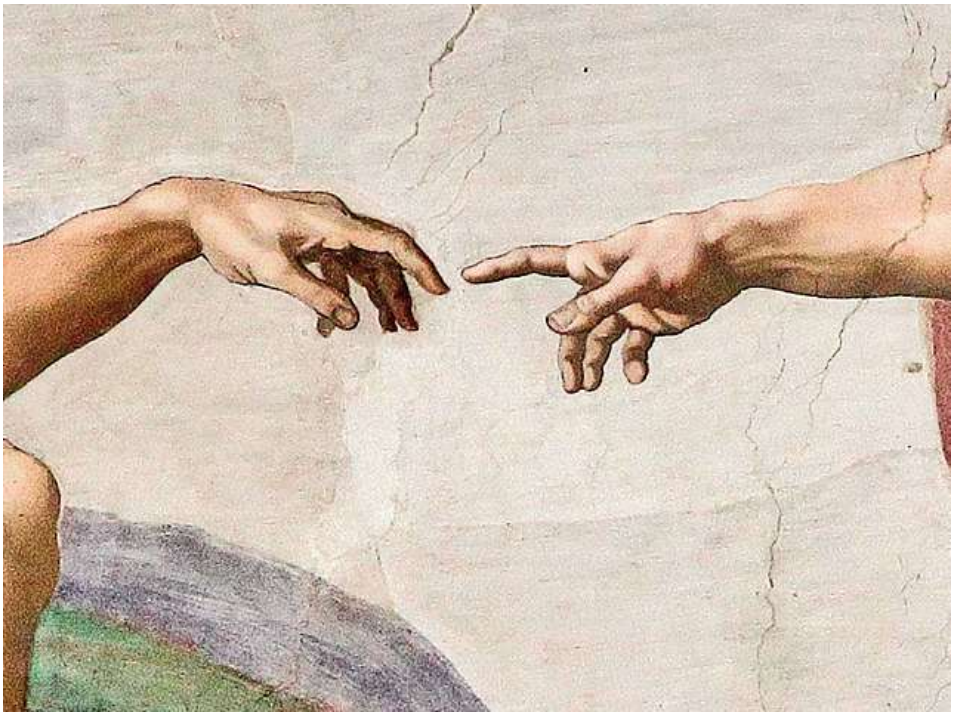
To ano, různé druhy systémů, které pak člověku nevědomky řídí celý život. A někdy ho můžou velice drtit. Spousta lidí se dnes, stejně jako já, potýká s opuštěním. Rodiče nemusejí zemřít, stačí, když se rozvedou. Generace mých rodičů se rozváděla jako na běžícím páse. Rozpadlé rodiny kolem mě byly standard. Opuštěné děti bojují se svou samotou, ale taky s tím, že opouštění někdy celý život opakují jako nějaký rituál. Samy rozkládají své vztahy, předávají tu smutnou štafetu dál.

■ Když vidím, co všechno dobré i špatné od rodičů a prarodičů máme, až mi běhá mráz po zádech, jak nemožné je se tomu vyhnout.

Věřím, že člověk by měl minimálně usilovat o to, aby si to uvědomil. Že není nikdy tak úplně svým pánem. Hlavně v partnerských vztazích všechny tyhle naučené, nedořešené a zděděné vzorce chování okamžitě vylezou na povrch a začnou je nahlodávat. Já v životě bojuju třeba s tím, že radši nemluvím, než bych konflikt řešil otevřeně. Mám tendenci v sobě věci dusit, a to může být dost destruktivní.

▼ Rok 2012: osmadvacetiletý spisovatel Marek Šindelka dostává z rukou herečky Anny Geislerové svoji první cenu Magnesia Litera za prózu. Za pět let dostane další.

Zjistil jste, jak váš otec zemřel? Nebyla v tom taky nějaká perfekcionistická touha překonat se?

To ne, on zemřel nešťastnou náhodou. Jel na běžkách, byl unavený, sedl si pod strom a zmrzl. Prostě usnul a už se nikdy neprobudil. Takže to je taková pohádka mého života. Nejel nijak daleko, byl jen za kopcem u kamaráda, kde něco vypili. A už se nevrátil. Nevím, co to bylo za člověka. Nevím, jestli na ty běžky taky neutíkal. Možná byla rodina nad jeho síly, netuším. Přišel jsem na tisíc teorií, myslím si však, že žádná z nich není úplně pravdivá. A takhle to často s mrtvými bývá, že je každý vidí trochu jinak. Tátu vidí jinak jeho bratr, můj strejda, kterého mám hrozně rád, jinak ho vidí moje máma, jinak ho viděli moje babička a děda. Vlastně i tahle kniha vznikla z plánu hledat svého otce. Akorát já jsem nakonec uhnul a nenapsal jsem to jedna ku jedné, ale vytvořil jsem si postavu Ady, do níž jsem to vše tak trochu promítl.

Je to pro vás trauma?

Je to taková podivná věc, vyloženě trauma to ale pro mě nikdy nebylo. I když se to do mě otisklo stoprocentně. Tyhle zkušenosti se propisují skrz několik generací. Třeba zkušenosti z války, které ovlivnily i ty, kdo je vůbec neprožili. Jsou celé psychologické školy zabývající se například duševními symptomy u potomků těch, kteří přežili holokaust.

Kdysi mě zasáhla vaše kniha *Mapa Anny*, kde dcera dokonale přebírala vzorce chování své matky, takže se ke svému partnerovi chovala stejně jako matka k jejímu otci.

Všichni jsme takoví. Málokdo dospěje do tak zenového stavu, že by se úplně pročistil a zbavil se toho. A jakmile má člověk děti, pozoruje u nich, co zná od sebe, co zná od svých rodičů a možná i prarodičů. Probíjí to jako elektřina skrz několik generací.

„Rozpadlé rodiny kolem mě byly standard.“

To je, jako kdyby pět generací jedné rodiny žilo v jednom paneláku.

Zároveň bych to neviděl tak fatálně. Taky nedokážu vzdorovat určitým věcem, i když se o to snažím, a často opakovaně selžu a zase udělám něco, za co si pak nadávám, je mi jasné, že to je blbá reakce, že to není dospělé. Jenže ta snaha být pořád dospělý… já vlastně nevím, jestli jsme někdy dospělí. Stačí se podívat kolem sebe. Jak se proboha chovají politici? Jak se chovají lidi ve veřejné sféře? Dospěle? Ale zase mě napadá jenom slovo něha nebo nějaký druh soucitu, protože s tím bojuje každý, a pokud je jen trochu upřímný, vidí, že jsme v tom všichni tak nějak společně.

Jenže stroj, přesněji umělá inteligence mu řekne, že se zachoval jako bůh.

Ano, myslím, že proto lidi AI milují. Vždycky nám vyjde vstříc. Zapomínáme, že to je jenom zrcadlo, které nám vrací zpátky jenom nás samotné. Celá moje kniha je o tom, že my naštěstí nejsme stroje, ale že se jimi můžeme velice snadno stát. Když si život zařídíme tak, že podlehneme všem těm mechanismům, ať už jsou technologické, nebo psychologické.

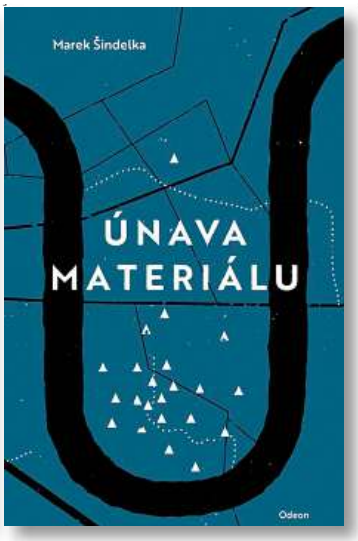
Pomůže, když se proti tomu nalajnovanému životu vzbouříme?

Moje hrdinka se o to pokouší. Dokonce vede s hudbou, což je její hlavní systém, boj. Vlastně ji týrá a vybírá si schválně romantické skladby, jež interpretuje strašně chladným způsobem. Je k nim nemilosrdná. Zároveň je to celé smutný pokus o emancipaci vůči otci. I když stejně zase skončí u něj. Každopádně strojem, tedy klavíristkou zaměřenou na absolutní výkon, se definitivně nestane. Víc prozrazovat nebudu.

Máte tam ovšem šílenou postavu jejího přítele, jenž sám sebe mučí, když hledá mezi spolužáky, jestli není někdo lepší než on. Až najde Adu. Závidíte také kolegům, kteří jsou brilantní?

Samozřejmě. Když čtu dobrou knížku, říkám si: „Ježiš, to je tak skvělý!“ Úplně bled-

Na kontě už má Marek Šindelka sedm titulů, za tyto dva získal Magnesii Literu. Kromě nich a básnické sbírky *Strychnin* napsal ještě romány *Chyba* a *Systémy něhy*, sbírku povídek *Mapa Anny* a divadelní hru *Feminista*.

Foto: Profimedia.cz, ČTK, archiv

◀ Neobvyklé téma, jež Marka Šindelku zajímá. „Ruka mě fascinuje. Může to být nejintimnější část těla, ale může to být taky zbraň. V tomhle je zajímavá. Sama o sobě je systémem něhy, ale může být i systémem zabíjení." Snímky ukazují patrně nejslavnější zpodobnění rukou. Vlevo je detail z fresky *Stvoření Adama* od Michelangela Buonarrotiho na stropě Sixtinské kaple ve Vatikánu, vpravo ruka, jak ji viděl Salvador Dalí.

nu závistí a zároveň radostí z toho, že se to tak povedlo. Vaří se to ve mně a nutí mě to sednout k počítači a začít psát nebo aspoň něco nového zkusit. Živím v sobě asi nějakou ctižádost a soutěživost, což je zároveň hrozně směšné. A taková je i postava Adina přítele Hanse. Směšná, ale vlastně ji mám hodně rád. Jejich podivná nenaplněná láska, která v určitých momentech nabude dojemné podoby, když se tihle dva perfekcionisté mají skutečně rádi, ale stojí mezi nimi hradba technologie a jeho žárlivosti na její techniku. Oba jsou špičkoví pianisté, Hans však nemůže přenést přes srdce, že Ada je tak dobrá. A zároveň je tím k ní připoutaný.

■ To je ale smutný milostný vztah.

Asi proto mě tolik bavilo jej psát. Přijde mi to hrozně příznačné pro lidi, kteří jsou něčím posedlí a ve skutečnosti zůstávají nepochopení, nepoužitelní pro jakýkoliv život, pro jakékoliv vztahy. Jsou tím tak deformovaní, že jsou oba trochu monstra, a přesto k sobě najdou tuhle zvláštní lásku.

Marek Šindelka při debatě s posluchači.

■ Posedlost je ve vašem příběhu velmi silný motiv. Na jednu stranu mě děsí, ale na druhou stranu, co bychom vytvořili bez posedlosti?

To je velice lidská záležitost. Jakmile vidíme nějaký limit, napneme všechny síly jen na to, abychom ho překročili. Prostě nejsme schopní vydržet, že je někde nějaká hranice a že bychom ji nezkusili překonat. Donekonečna se bude sledovat, za kolik sekund člověk zaběhne stovku. A stejně tak je to i s uměním. Tam je to nejspíš zase touha po dokonalém tvaru.

„Otec v zimě usnul pod stromem a už se neprobudil."

■ Ovšem dokonalé jsou jenom stroje. Zničí nás jednou?

Myslím, že to není na pořadu dne. Tahle hrozba nás spíš všechny kolektivně vzrušuje. Je to zajímavý paradox. Když se dnes všichni tak bojí umělé inteligence, proč přesto lijeme miliardy do jejího vývoje? Proč lidi nevyjdou do ulic a nezačnou demonstrovat? „Zrušte to, tohle nebudeme rozvíjet, protože by nás to mohlo zničit!" Ne, všichni se tetelí divnou směsí nadšení a totální hrůzy. Je nám v tom asi dobře, v tomhle tušení zániku. A možná se k němu začas opravdu dopracujeme. Překonávání dalších a dalších limitů nám prostě nedá spát. Jinak nás svrbí prsty.

■ A jsme zase u té ruky.

Jenže dokonalá je jenom smrt, konec všech dějů. Už samo slovo dokonalost znamená dokonat věci. Ukončit je. Prahneme po dokonalosti, což je dost možná náš zánik. Myslím, že člověk by měl možná spíš přijmout svoje chyby a svoji nedokonalost, protože my prostě nejsme dokonalá stvoření, byť nás o tom může neustále přesvědčovat kdejaký chatbot.

Lukáš Kašpar